Projekat je finansiran od strane Evropske Unije

WITH FUNDING FROM AUSTRIAN DEVELOPMENT COOPERATION

AUSTRIAN RED CROSS

Црвени крст Србије Red Cross of Serbia 1876

Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba

Bilten Br. 1;
20. juli 2016

Dobrodošli u prvi broj Biltena za projekat TASIOP (Taking Action in Social Inclusion of Older People - Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba) u kome ćemo pratiti aktivnosti ovog regionalnog projekta. U prvom broju predstavljamo vam pozadinu projekta i aktivnosti u početnoj fazi: prve sastanke, povezivanje između partnera i zainteresovanih strana kao i medijske aktivnosti.

Pozadina

Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba je projekat kreiran da bi se snaga civilnog društva na Zapadnom Balkanu iskoristila za odgovor na demografsko starenje. Starenje populacije je izražen fenomen širom Evrope: 23,2% evropske populacije bilo je starije od 60 godina u 2014. godini sa procenom da će udeo starijih u populaciji dostići 33,6% do 2050. godine. Efekti starenja populacije se, međutim, razlikuju od države do države po tome kako se društvo prilagođava promenama u demografskoj strukturi. Globalni Indeks starenja, alatka koju je razvila organizacija HelpAge International da meri i poredi kvalitet života starijih širom sveta i obuhvatila je 96 država u 2015. godini stavlja Albaniju na 53., Srbiju na 66., a Crnu Goru na 68. mesto (dok za Makedoniju i Bosnu i Hercegovinu još uvek ne postoje svi podaci) što jasno ukazuje da balkanska društva nisu spremna da se suoče sa demografskim starenjem.

Svesni potrebe da demografsko starenje zahteva odgovor celog društva šest organizacija iz pet država regiona okupile su se oko projekta *Inicijativa za socijalno uklučivanje starijih.* Projekat podržava Evropska Unija kroz svoj IPA fond, Austrijski Crveni krst kao i Austrijska Razvojna Agencija. Cilj projekta je da ojača mreže organizacija civilnog društva u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Makedoniji, Crnoj Gori i Srbiji kako bi se unapredila socijalna inkuzija starijih osoba u lokalnim zajednicama, ali i na nivou društva svuda u regionu. Projekat će unaprediti uključivanje starijih u procese donošenja odluka koje se odnose na starenje i starost i promovisati pozitivu sliku starijih osoba kao aktivnih članova društva.

Države koje učestvuju u projektu dele veliki deo institucionalne istorije i praksi vezanih za socijalnu i zdravstvenu zaštitu starijih, a partnerske organizacije u svakoj od država imaju godine iskustva u sprovođenju projekata i programa koji se tiču unapređenja kvaliteta života u starosti. Naravno, sve države učesnice

Shoqata Shqiptare Gerontologjisë

Црвен крст на Република Македонија Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë Macedonian Red Cross

Humanost

Crveni krst Crne Gore 1875

u projektu su u nekom od stadijuma procesa pristupanja Evropskoj Uniji. Ovo stvara mogućnost za razmenu iskustava unutar regiona i omogućava da organizacije civlnog društva odigraju značajnu ulogu u pružanju pomoći donosiocima odluka u državama regiona koje se pripremaju za pristupanje Evropskoj Uniji.

Projekat je započeo sa realizacijom u februaru 2016. godine i trajaće 36 meseci. Aktivnosti u projektu uključuju:

- Izgradnju kapaciteta mreža organizacija civilnog društva kao i samih starijih u pet država u regionu,
- Rad sa medijima,
- Obuka zaposlenih u medijima kako bi se smanjila diskriminacija i promovisala pozitivna slika i poboljšala percepcija starenja i starijih osoba,
- Podizanje svesti javnosti o zdravom starenju, celoživotnom učenju i volontiranju kroz kampanje koje će se istovremeno organizovati u svih pet država.

Ove kampanje baviće se promovisanjem pozitivne slike starijih osoba kao nekog ko aktivno doprinosi razvoju svojih zajednica i koristi svoje znanje, veštine iskustvo i mudrost da ojača socijalnu kohenziju na nacionalnom i lokalnom nivou. Kreiranje i širenje pozitivne slike o starijima pomoći će da se smanji njihova izolacija i da se oni motivišu da postanu aktivniji i zauzmu mesto u društvu koje im po pravu pripada.

Pored ovih aktivnosti pružiće se podrška volonterskim akrtivnostima starijih u urbanim i ruralnim sredinama.

Javno zagovaranje za unapređnje kvaliteta života starijih će biti još jedan važan deo projekta i zbog ovoga se u svakoj od pet država učesnica planiraju istraživanja. Podaci sakupljeni i obrađeni kroz ova istraživanja takođe će služiti za kreiranje preporuka donosiocima odluka kako bi kreirali inkluzivnije politike.

Partneri

Crveni krst Srbije zbog svog dugogodišnjeg iskustva na polju zaštite starijih osoba je vodeći partner i koordinator projekta. Ostali partneri su: Austrijski Crveni krst (zadužen za tehničku podršku), Albanska asocijacija gerontologa i gerijatara, NVO Osmijeh iz Bosne i Hercegovine, Crveni krst Crne Gore, Makedonski Crveni krst i NVO Humanost iz Makedonije. Ovi partneri u svojim državama koordiniraju ili osnivaju mreže organizacija civilnog društva koje se bave starenjem i starijima, realizovaće istraživanja i strateško planiranje mreža, ali će pomoći i u izgradnju kapaciteta organizacija civilnog društva članica mreža.

Aktivnosti u projektu tokom prva tri meseca

Regionalni početni sastanak u Beogradu

Prvi regionalni sastanak održan je od 9. do 11. marta 2016. godine u Beogradu u organizaciji Crvenog krsta Srbije. Na trodnevnom sastanku partneri su diskutovali o aktivnostima u prvoj godini projekta: izvođenje situacione analize u svakoj od država – pregled pravnog okvira, ali i analiza kapaciteta organizacija civilnog društva da uspešno vrše javno zagovaranje na teme starenja i starosti – a zatim strateško planiranje koje će u obzir uzeti neophodnu izgradnju kapaciteta organizacija civilnog društva i prepoznate potrebe u domenu javnog zagovaranja. Sve ovo postavitiće osnovu za istraživanja u svakoj od pet država uključenih u projekat. Teme će biti odabrane kao najrelevantnije za starije, a rezultati tih istraživanja treba da budu osnova za aktivnosti zagovaranja u projektu.

Važan segment projekta je uključivanje eksperata koji će doprineti povećanju kapaciteta partnerskih organizacija, pa je ovaj sastanak sadržao predavanje gospođe Bridžit Slip (Bridget Sleap), Višeg savetnika za javne politite organizacije HelpAge Interantional iz Velike Beritanije. Gospođa Slip je održala predavanje vezano za prikupljanje podataka u cilju efikasnog zagovaranja, što predstavlja pripremnu aktivnost u projektu. Jedan od izazova demografskog starenja je potreba da se optimizuju sistemska rešenja za pružanje pomoći kroz bolje usmerene promene javnih politika. Kako bi se kreirale politike koje će odgovarati specifičnim potrebama, kapacitetima i raznolikom kontekstu starenja, ključno je da se dođe do uverljivih podataka koji neće biti puka statistika već će predstavljati i studije slučaja i

najbolje prakse iz domena javnih politika.

Šef Tima vlade Srbije za socijalnu inkluziju i smanjenje siromašrtva, gospodin Ivan Sekulović je učesnicima sastanka govorio o socijalnom uključivanju i radu sa organizacijama civilnog društva na lokalnom nivou kako bi se unaperedilo uključivanje starijih na lokalnom nivou. Konačno, stručnjaci centra Tehničke podrške za organizacije civilnog društva (TACSO) su dali korisna pojašnjenja partnerima o značajnim tehničkim detaljima vezanim za upravljanje projektom kao i o finansijskim pitanjima i pitanjima vidljivosti.

Aktivnosti u Srbiji

Crveni krst Srbije koordinira celim projektom zbog svog bogatog dugogodišnjeg iskustva u realizaciji programa i projekata namenjenih starijima, ali i zbog velikog iskustva na polju zagovaranja za poboljšanje kvaliteta života starijih u Srbiji i u svetu. Partner je HelpAge International iz Velike Britanije, član Međunarodne mreže za prevenciju nasilja nad starijima i Globalne alijanse za ljudska prava starijih.

Crveni krst Srbije je organizovao nacionalni početni sastanak 11. aprila. Sastanku su prisustvovali predstavnici mreže HumanaS – mreže organizacija civilnog društva kojom koordinira Crveni krst Srbije – kao i predstavnici drugih organizacija civilnog društva, sami stariji, predstavnici institucija koje rade sa starijima, Marija Raković iz kancelarije UNFPA-a u Beogradu, kao i predstavnici drugih organizacija. Više od trideset učesnika je ispratilo prezentaciju ciljeva i aktivnosti trogodišnjeg regionalnog projekta i diskutovalo o mogućnostima za uključivanje starijih u procese donošenja odluka vezanih za starenje i starije, kao i za uticanje na izgradnju pozitivne slike o starijima i starenju. Reakcije na predstavljeni projekat i predložene aktivnosti bile su ispunjene entuzijazmom i okupljeni predstavnici organizacija civilnog društva izrazili su zadovoljstvo i interesovanje da učestvuju u projektu. Elementi izgradnje kapaciteta u projektu u skladu su sa interesovanjima ovih organizacija, a njihovo prisustvo na terenu pomoći će mnogim starijim osobama da postanu aktivniji članovi društva.

Povodom 7. aprila, Svetskog dana zdravlja, delegacija starijih osoba, predstavnika Crvenog krsta Srbije i mreže HumanaS je posetila Pomoćnika Ministra zdravlja, dr Vesnu Knjeginjić. Ovo je bio i deo globalne kampanje Starenje zahteva delovanje – ADA for Health kojom koordinira HelpAge International. Više informacija dostupno je na sajtu Crvenog krsta Srbije. Crveni krst Srbije je takođe učestvovao na sastanku koga je organizovala Poverenica za zaštitu ravnopravnosti, a na kome se diskutovalo o starteškom planu Poverenice za period 2016.-2020. Plan predviđa kreiranje mreže protiv diskriminacije u kojoj bi učestvovale i organizacije civilnog društva.

Crveni krt Srbije razvio je komunikacioni plan i plan monitoringa projekta, uz pomoć Austrijskog Crvenog krsta.

Aktivnosti u Albaniji

Nakon učesšća na početnom sastanku u Beogradu, Albanska asocijalcija gerontologa i gerijatara (AAGG), vodeći projektni partner u Albaniji započela je razgovore i konsultacije sa albanskom TACSO kancelarijom kao i sa odabranim organizacijama civilnog društva (članicama mreže MOSHA – Pokret organizacija koje podržavaju zdravo starenje, a koju vodi AAGG, kao i sa drugima), te predstavnicima vlasti.

Kulminacija ovih razgovora bio je prvi nacionalni sastanak u projektu održan 21. aprila u Tirani sa 30 učesnika. Najrelevantnije organizacije civilnog društva koje se bave starenjem i starijima su učestvovale, zajedno sa predstavnicima ministarstava, predstavnicima opštinskih vlasti iz Tirane, institucijama socijalne zaštite, univerziteta, medija, agencija Ujedinjenih Nacija i Evropske Unije.

Pored toga, deset predstavnika ogranaka penzionerskih udruženja iz raznih regiona Albanije je uzelo učešće na sastanku. Sastanku je prisustvovao i zamenik Ministra zdravlja.

Predstavljeni su detalji TASIOP projekta pa su svi učesnici na sastanku diskutovali o pozicijama

svojih organizacija po pitanjima starenja i potencijalnoj saradnji sa AAGG u projektu. Na sastanku je predstavljena i retrospektiva fenomena demografskog starenja u Albaniji i regionu.

Predstavnici vlasti na nacionalnom i lokalnom nivou dali su svoju podršku projektu, pominjući i neke od izazova u saradnji između civilnog sektora i kratora politika. Predstavnici TACSO su dali pregled mogućnosti umrežavanja i izgradnje koalicija organizacija civilnog društva. Predstavnik Ujedinjenih Nacija je potvrdio podršku porjektu i volju za partnerskim povezivanjem.

Sastanak je iskorišćen i da se najavi izrada situacione analize i povede diskusija o najboljem načinu za prikupljanje podataka. AAGG i MOSHA će završiti analizu i dizajnirati strateški plan zasnovan na njenim rezultatima.

Kako bi se povećala vidljivost projekta, AAGG i MOSHA su 6. maja organizovale ulični marš sa

sto starijih učesnika, koji su članovi tri penzionerska udruženja iz Tirane i njihovih regionalnih ogranaka. Predstavnici medija su pozvani da prisustvuju ovom događaju, a na početku je predstanik AAGG odgovarao na njihova pitanja. U Amfiteatru su drugi predstavnici AAGG govorili, predstavljajući činjenice o niskom učešću starijih u organizacijama civilnog društva i javnom životu u Albaniji, podvlačeći mogućnosti koje će realizacija ovog projekta omogućiti. Grupa

studenata Medicinskog fakulteta iz Tirane vršila je merenje krvog pritiska i novoa šećera u krvi svim zaiteresovanim učesnicima marša.

Aktivnosti u Bosni i Hercegovini

NVO Osmijeh, vodeći partner u Bosni i Hercegovini organizovao je prvi nacionalni sastanak u Sarajevu 15. aprila nakon konsultativnog sastanka sa predstavnikom Evropske Unije u Bosni i Hercegovini, a u organizaciji TACSO. Pored učesnika iz postojeće nacionalne mreže „Za dostojanstveno starenje“, na sastanku su učestvovali i predstavnici Ministarstva za ljudska prava i izbeglice, kao i predstavnici UNFPA-a.

Predstavnik Ministarstva za ljudska prava i izbeglice je na sastanku predstavljen kao nacionalni korespondent za pitanja starenja po prvi put u bosanskoj istoriji.

Učesnici su izrazili zadovoljstvo ciljevima projekta i mogućnošću da rade zajedno na prepoznavanju prava starijih u širem društvenom kontekstu. Svi su se složili o potrebi da članice

mreže unaprede svoje kapacitete i usmere se ka zajedničkim ciljevima. Predstavnici vlasti i UNFPA su sa entuzijazmom reagovali na revitalizaciju mreže i mogućnosti za buduća partnerstva, posebno u trenutku kada vlada Bosne i Hercegovine ponovo započinje proces razvoja nacionalnog okvira politika uz neophodnost da u njemu učestvuju i organizacije civilnog društva. Konkretnije: vlada Bosne i Hercegovine, sa Ministarstvom za ljudska prava i izbeglice na čelu, započela je izradu Nacionalne strategije za ljudska prava i mreža će biti pozvana da učestvuje.

Takođe, Mreža će slediti sugestiju Ministarstva za ljudska prava i izbeglice i obratiti se relevantnom ministarstvu kako bi se tražilo formalno prepoznavanje međunarodnih datuma kao što je 15. jun, Međunarodni dan borbe protiv zlostavljanja starijih i 1. oktobar, Međunarodni dan starijih osoba.

Mreža će pozvati nove, relevantne organizacije da joj se pridruže (ženske organizacije, organizacije mladih, organizacije novinara, osoba sa invaliditetom itd.) kako bi se bolje odgovorilo na heterogene potrebe starenja.

Svi učesnici su takođe informisani o procesu situacione analize i pozvani da sarađuju u njemu.

Aktivnosti u Makedoniji

Makedonski Crveni krst i NVO Humanost, partneri koji projekat sprovode u Makedoniji su identifikovali organizacije civilnog društva zainteresovane da budu članice mreže organizacija civilnog društva koje se bave socijalnim uključivanjem starijih. Inicijalno članstvo mreže će uključiti jedan broj organizacija koje se fokusiraju na starije (Unija udruženja penzionera Makedonije, Univerzitet za treće doba), razvoj i ljudska prava (Justicija, Sumnal).

Makedonski Crveni krst i NVO Humanost su organizovali početni sastanak 13. aprila, predstavivši projekat državnim institucijama, organizacijama civilnog društva, međunarodnim organizacijama i medijima. Sastanak su pratili i nacionalni mediji (primeri medijskih priloga: http://tv21.tv/web/?p=73444, http://kanal5.com.mk/vesti_detail.asp?ID=94942 or http://mrt.com.mk/node/31487) a evaulacija na kraju sastanka pokazala je entuzijazam za ciljeve i prioritete projekta među okupljenim predstavnicima civilnog društva. Predstavnici UNFPA su takođe izrazili spremnost da podrže aktivnsoti projekta u Makedoniji.

Projektni partneri su odredili eksperta koji će raditi situacionu analizu, a koja će prikupiti informacije o relevantnim zainteresovanim stranama, kapacitetu organizacija civilnog društva, nedostacima u postojećim politikama, uslugama, kao i o potrebama starijih, na osnovu čega će se raditi strateški plan mreže.

26. aprila je gospođa Olga Fimin – Asistent za projekte u Direktoratu Evropske komisije za odnose sa susedima i pregovore o proširenju sa Zapadnim Balkanom u okviru jedinice za regionalnu saradnju i programe u Briselu, posetila projektne partnere u Makedoniji. Na sastanku u sedištu Makedonskog Crvenog krsta razgovaralo se o početku projektnih aktivnosti a gospođa Fimin je pregledala finansijsku dokumentaciju.

Aktivnosti u Crnoj Gori

Crveni krst Crne Gore ima dugu istoriju rada sa starijima, sa početkom u prvoj deceniji 21. veka kroz volonterske aktivnosti pružanja usluga koje su se usmeravale na ugrožene starije osobe kojima je potrebna pomoć, ali i na razvijanje međugeneracijske solidarnosti između starijih osoba i mlađih volontera – uglavnom studenata ili srednjoškolaca.

Ovim aktivnostima bili su obuhvaćeni stariji koji žive u svojim domovima, ali su kasnije aktivnosti proširene na klubove za starije, dok se poslednjih godina Crveni krst jako usredsredio na zagovaranje za starije trudeći se da se bavi raširenim stereotipima, ali i da se pronađu rešenja za uobičajene probleme starijih. Projekat TASIOP je prelazak na sledeći nivo kroz koji će ova organizacija raditi na građenju mreže partera sa drugim organizacijama civilnog društva.

Crveni krst Crne Gore organizovao je početni sastanak projekta 21. aprila uz upućen poziv organizacijama civilnog društva, međunarodnim organizacijama i predstavnicima vlasti za diskusiju o ciljevima i drugim detaljima projekta. Kako u Crnoj Gori nije ranije postojala mreža organizacija civilnog društva koje se bave pitanjima starijih, ovde je Crveni krst, koristeći svoje iskustvo i ekspertizu, poveo inicijativu da se uspostavi funkcionalna mreža organizacija civilnog društva koja će raditi na pitanjima u vezi sa starenjem i starijima i na zagovaranju za poboljšanje kvaliteta života starijih u Crnoj Gori.

Izbor učesnika za ovaj sastanak odražava raznolikosti crnogorskog civilnog sektora koji pokriva i organizacije koje se bave ljudskim pravima, organizacije izgrađene oko volontiranja, davanja usluga i podrške starijima, pa do organizacija koje se bave edukacijom. Ukupno sedam organizacija je učestvovalo na sastanku – pored predstavnika UNDP-a, kao i predstavnika institucija – izrazivši svoje interesovanje da se pridruže novoformiranoj mreži. Potpisivanje memoranduma o saradnji zakazanio je za nacionalni sastanak krajem juna, a svi učesnici su se složili da će dati

preporuke za druge potencijalne partnere i članice.

Svi učesnici imaju velika očekivanja od projekta, u prvom redu da će se kroz njega doći do relevantnih operativnih podataka o starijima, a onda i da će se raditi na strateškim inicijativama koje će organizacijama civilnog društva i samim starijima omogućiti ulazak u period stabilnije saradnje sa institucijama na teme koje se tiču starenja populacije.

Aktivnosti Austrijskog Crvenog krsta

U okviru projekta TASIOP Austrijski Crveni krst je partner koji daje opštu podršku u implementaciji i razvoju projekta i posebnu tehničku podršku u upravljanju donacijom. Austrijski Crveni krst će takođe koordinirati i izvesti evaluaciju projekta na polovini implementacionog perioda. Takođe, ova organizacija će organizovati obuku za pisanje projektnih predloga za Evropsku Uniju za članice mreža.

Austrijski Crveni krst dugi niz godina radi u regionu Zapadnog Balkana i ima bogato iskustvo i dobru saradnju sa nacionalnim društvima Crvenog krsta u regionu, na poljima brige o starijima i socijalne inkluzije, ali i delovanja u nesrećama i smanjenja rizika. Od 2010. godine Austrijski Crveni krst podržava Makedonski Crveni krst i Crveni krst Crne Gore u razvoju usluga za starije u njihovim domovima, usredsređujući se na obezbeđivanje kvalitetnih usluga, zagovaranje i umrežavanje kako bi se izgradila efikasna i održiva partnerstva i inicijative za obrazovanje kako bi se svest šire javnosti o ovom pitanju dalje podizala. Zajedno sa Crvenim krstom Srbije i uz podršku Suseda u nevolji (NiN), Austrijski Crveni krst podržava izvođenje programa pripreme za delovanje u nesrećama u srpskim školama kako bi se ojačala otpornost zajednica u oblastima sa povišenim rizikom od poplava.

Austrijski Crveni krst je takođe koordinator mrežnog projekta „Forum jugoistočne Evrope o prilagođavanju klimatskim promenama “, u kome učestvuju organizacije civilnog društva iz Hrvatske, Makedonije, Srbije i Crne Gore sa ciljem da se podigne svest o humanitarnim posledicama klimatskih promena u regionu jugoistočne Evrope.

Ovaj Bilten nastao je uz pomoć Evropske Unije kroz program POMOĆ CIVILNOM DRUŠTVU I MEDIJIMA 2014.-2015. Za sadržaj Biltena su u potpunosti odgovorni partneri u projektu Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba i ni na koji način se ne može smatrati da on odražava stavove Evropske Unije.